

Solidaritetshuset
Världsbiblioteket

2009-04-29

Till Kulturförvaltningen,
Stockholms läns landsting

Remissvar till förslag om regional biblioteksplan för Stockholms län

Världsbiblioteket (tidigare Barnängens världsbibliotek) är ett litet specialbibliotek i Solidaritetshuset på Söder i Stockholm. Biblioteksverksamhetens ämnesområden är i huvudsak globala rättvisefrågor, sociala rörelser och skönlitteratur från syd.

Vi driver tre webbplatser www.solidaritetshuset.se, www.globalarkivet.se, och www.macondo.nu. Världsbibliotekets huvudman är Solidaritetshuset ekonomisk förening. Vi har erfarenhet av - och vill fortsätta utveckla - samarbete i olika former, projekt och nätverk med folkbibliotek, specialbibliotek och forskningsbibliotek i Stockholms län. Till exempel beträffande publicering av material från sociala rörelser, skönlitteratur från syd, kompetensutveckling kring digitala tjänster och tillgängliggörande / immaterialrättsfrågor ur biblioteksperspektiv.

Vi ser positivt på att en regional biblioteksplan för 2009-2011 upprättas och anser att samverkan mellan olika biblioteksaktörer i länet är mycket angelägen. Vi menar att en formaliserad samverkansmodell skulle kunna vara bra, förutsatt att den inte hindrar utan också uppmuntrar lokalt initierade samverkansinitiativ.

1. BAKGRUND

Utdrag ur förslaget 1.1 - 1.5

En regional biblioteksplan skall handla om samverkan och utveckling inom ett landsting/en region. Den regionala biblioteksplanen skall ge en bild av regionens biblioteksverksamhet och visa på samverkansmöjligheter mellan olika biblioteksaktörer i länet. På uppdrag av Stockholms läns landsting och staten bedriver Stockholms stadsbibliotek regionbibliotek för Stockholms län. Stockholms kulturnämnd är administrativ huvudman för verksamheten.

...

Stockholms län rymmer bibliotek av ovan nämnda olika slag, allt från folk- skol- och sjukhusbibliotek till stora forskningsbibliotek och specialbibliotek skräddarsydda för sin institution eller organisation. Under punkt 1.6 beskrivs olika former av bibliotek inom Stockholms län. Uppdragen och målgrupperna varierar mellan bibliotekstyper, men samtidigt har samhällsutvecklingen lett till att det blivit allt viktigare för bibliotek att samverka med andra aktörer i omvärlden och fungera som knutpunkter i ett nätverk.

Var tids betoning på det livslånga lärandet ställer krav på att alla skall kunna få sin informationsförsörjning där de befinner sig. Detta ökade krav på tillgänglighet till bibliotekstjänster förstärks av informations- och kommunikationsteknikens möjligheter att allt snabbare få fram allt större informationsmängder. Biblioteksanvändarna rör sig mellan olika bibliotek utan att

reflektera över att biblioteken har olika uppdrag och huvudmannaskap. Det medför att bibliotekssamverkan blir allt mera nödvändig och att biblioteken måste kunna möta upp mot användarnas behov som sträcker sig över institutionsgränser.

...

Planens syfte är att:

- *göra en förteckning över bibliotek av olika slag som finns i Stockholms län,*
- *Tydliggöra bibliotekens betydelse och roller i information, kultur, utbildning, forskning och regional utveckling i Stockholms län och att*
- *fungera som ett verktyg för framtida samverkan och samarbete för de olika bibliotekshuvudmännen i länet.*

Planens mål är att:

- *skapa en bild av biblioteksverksamheten i Stockholms län,*
- *identifiera och analysera strategiska utmaningar för länets bibliotek,*
- *identifiera och föreslå strategiska samverkansområden för perioden fram till och med 2011.*

Bibliotekens roll för det demokratiska samtalet

Det är bra att ändamålsenligheten för bibliotekssamverkan över institutionsgränser betonas. Men det är mycket viktigt att i den summariska analysen av förändringar i bibliotekens roll och användarnas behov inte bara särskilt ta upp det livslånga lärandet (och i syftesformuleringen: information, kultur, utbildning, forskning och regional utveckling) utan även bibliotekens roll för att stärka det demokratiska samtalet; Demokratin måste hållas levande i samhället, där förutsättningarna för det demokratiska samtalet har förändrats med användningen av ny informations- och kommunikationsteknologi, vilket skapar nya krav på biblioteken men också nya möjligheter.

En användbar bild och förteckning

Vi välkomnar ambitionen att ge en bild av biblioteksverksamheten i Stockholms län. För att ge en meningsfull och verkligt användbar översikt behöver den dock vara mer utförlig med specifika fakta och siffror, gärna i en separat bilaga. Användbarheten av en sådan extensiv förteckning i planering av samverkan bör inte underskattas.

2. SAMVERKAN

Exempel på olika samverkansformer och samverkansprojekt presenteras.

Ett förslag på formaliserad samverkansmodell genom ett biblioteksråd presenteras och prioriterade områden formuleras:

Ett biblioteksråd bör bildas som träffas tre till fyra gånger per år med representanter från landstingets kulturförvaltning, folkbibliotek, högskolebibliotek, specialbibliotek, Landstingets bibliotek och Regionbibliotek Stockholm. Syftet med rådet är att initiera fortbildning, utvecklingsprojekt, marknadsföringsinsatser och annat som ger samverkansvinster.

1. *Omvärldsorientering*
2. *Fortbildning/Kompetensutveckling/Arbetsbyten*
3. *Tekniskt samarbete*
4. *Virtuellt referensarbete*
5. *Bibliotekskort*

6. *Medieförsörjning*
7. *Kvalificerat arbete med skönlitteratur*
8. *Stöd och hjälp till barn och vuxna med läshinder*
9. *Statistik*

Stöd till lokala samverkansinitiativ

En formaliserad samverkansmodell skulle kunna vara bra, förutsatt att den inte bromsar eller hindrar utan tvärtom uppmuntrar och underlättar även lokalt initierade samverkansinitiativ.

Fri tillgänglighet, Open Access och immaterialrätt

Frågor kring upphovsrätt, nedladdning och Open Access-frågor är ett angeläget område för biblioteken i en tid då starka kommersiella krafter vill låsa in information. I planens första del uppmärksammas också användarnas ökade krav på informationsförsörjning. Frågorna berör alla i biblioteksvärlden och måste alltid beaktas i webbaserade samverkansprojekt.

Kompetensutveckling av bibliotekarier i länet är angelägen. Det bör vara ett av de listade prioriterade områdena.

För övrigt är det viktiga och lämpliga prioriterade områden som tas upp i planen trots att samverkan på dessa områden ofta sker och bör ske också över regiongränser.

Personalgruppen i Världsbiblioteket står bakom remissvaret, som har formulerats av Maria Bergstrand.

Maria Bergstrand
verksamhetsledare Världsbiblioteket

maria.bergstrand@solidaritetshuset.se
Världsbiblioteket
Solidaritetshuset
Tegelviksgatan 40
116 41 Stockholm